

आचार्यः द्वितीयसत्रार्द्धम् (सत्रम् 2022-23)

पाठ्यक्रमः

विषयः - दर्शनम्

पत्रसंख्या	गूढाङ्कः	शीर्षकम्	विषयः	श्रेयाङ्कः
प्रथमपत्रम्	2005.1	योगवासिष्ठम् (शास्त्रनिरूपणतः चित्तोपदेशविचारयोगोपदेशपर्यन्तम्)	दर्शनम्	4
द्वितीयपत्रम्	2005.2	वैशेषिकदर्शनम् (प्रशस्तपादभाष्यम्) बुद्धिनिरूपणतः समाप्तिपर्यन्तम्	दर्शनम्	4
तृतीयपत्रम्	2005.3	न्यायसूत्रं वात्स्यायनभाष्यसहितम् (द्वितीयाध्यायः)	दर्शनम्	4
चतुर्थपत्रम्	2005.4	बौद्ध तर्कभाषा (परार्थानुमानपरिच्छेदः)	दर्शनम्	4
पञ्चमपत्रम्	2005.5	तत्त्वार्थसूत्रम् (षष्ठाध्यायात् दशमाध्यायपर्यन्तम्)	दर्शनम्	4

शास्त्रिकान्त रिवार

कक्षा - आचार्य

विषय: - दर्शनम् (विशेषाध्ययनम्)

सत्रार्थम् : द्वितीयम्

पत्रम् : प्रथमम्

विषय गूढाङ्कः	प्रश्नपत्र- क्रमाङ्कः	एककम्	पाठ्यग्रन्थः - योगवासिष्ठम् (शास्त्रनिर्णयपणतः चित्तोपदेशविचारयोगोपदेशपर्यन्तम्)	पूर्णाङ्काः	अवधिः	श्रेयोऽङ्कः
2005.1	प्रथमम्		पाठ्यांशः (इकाई)	१००	९० होराः	४
		१	सच्छास्त्रनिरूपणम्, ब्रह्मप्रतिपादनम्, मरणविचारवर्णनम्, संसारमरणावस्था वर्णनम्	२०	२२	१
		२	लीलाप्रज्ञादेव्योः चित्तविकारवर्णनम्, सत्योपदेशवर्णनम्, मनोइकुरोत्पत्ति वर्णनम्, मनोमाहात्म्यवर्णनम्	२०	२३	१
		३	चित्तोपाख्यानम्, चित्तचिकित्सापूर्वक चित्तोत्पत्तिवर्णनम्, चित्तमाहात्म्यवर्णनम्, चित्तवर्णनम्, चित्तचिकित्सावर्णनम्	२०	२२	१
		४	अविद्या-वर्णनम्, यथाकथितदोष-परिहारोपदेशः, प्रशमोपदेशः, चित्तानुशासनम्, चित्तविचिकित्सायोगोपदेशः, शान्तिसमायातयोगोपदेशः, योगवर्णनम्, चित्तोपदेशविचारयोगोपदेशः	२०	२३	१
		आन्तरिकमूल्याङ्कनम् १. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् अङ्काः ०५ २. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या अङ्काः ०५ ३. शिक्षणस्रोतस्सामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अङ्काः ०५ ४. उपस्थितिः अङ्काः ०५ ७५% = ०१ अङ्कः ७६%-८०% = ०२ अङ्कौ ८१%-८५% = ०३ अङ्काः ८६%-९०% = ०४ अङ्काः ९१% तः अधिकम् = ०५ अङ्काः	२०	-	-	

सहायकपुस्तकानि -

- योगवाशिष्ठः (प्रथमो भागः) - निर्णयसागर मुद्रणालय
- योगवाशिष्ठः - गीताप्रेस, गोरखपुर
- योगवाशिष्ठः (प्रथमो भागः) - भुवन-वाणी ट्रस्ट

शारिकान्त तिवार

कक्षा - आचार्यः
विषयः - दर्शनम्
वैशेषिकदर्शनम्- II

सत्रार्थम् : द्वितीयम्

पत्रम् : द्वितीयम्

विषय कूटाङ्कः	प्रश्नपत्र- क्रमाङ्कः	एककम्	पाठ्यग्रन्थः - वैशेषिक दर्शनम् (प्रशस्तपादभाष्यम्) बुद्धिनिरूपणतः समाप्तिपर्यन्तम्	पूर्णाङ्काः	अवधिः	श्रेयोऽङ्कः
2005.2	द्वितीयम्		पाठ्यांशः	१००	९० होराः	४
		१	बुद्धिः, अविद्या, विद्या, प्रत्यक्षम्, लैङ्गिकम्, अनुमानस्य भेदाः	२०	२२	१
		२	अनुमाने शब्दान्तर्भावः, परार्थानुमानम्, अवयवाः, हेत्वाभासाः, असिद्धस्य भेदाः ।	२०	२३	१
		३	निदर्शनाभासाः, निदर्शनम्, निर्णयः, स्मृतिः, दुःखम्, कामः, द्वेषः, गुरुत्वम्, संस्कारः, धर्मः, अधर्मः ।	२०	२२	१
		४	मोक्षः, शब्दः, उत्क्षेपणादि पञ्चकर्माणि, सामान्यम्, विशेषः, समवायः, योगाचार्यविभूत्यादिश्लोकः ।	२०	२३	१
		५	आन्तरिकमूल्याङ्कनम् १. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् अङ्काः ०५ २. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या अङ्काः ०५ ३. शिक्षणस्रोतस्सामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अङ्काः ०५ ४. उपस्थितिः अङ्काः ०५ ७५% = ०१ अङ्कः ७६%-८०% = ०२ अङ्कौ ८१%-८५% = ०३ अङ्काः ८६%-९०% = ०४ अङ्काः ९१% तः अधिकम् = ०५ अङ्काः	२०	-	-

सहायक पुस्तकानि

- वैशेषिकसूत्रोपस्कारः (वैशेषिक दर्शनम्) - आचार्य ढुण्ढिराज शास्त्री, 2019, चौखम्बा प्रकाशन
- वैशेषिक दर्शनम् - आचार्य उदयवीर शास्त्री, विजय कुमार गोविन्दराम हसानन्द प्रकाशन
- वैशेषिक दर्शन - परिशीलन, शशिप्रभा कुमार, 2010, विद्यानिधि प्रकाशन
- प्रशस्तपादभाष्यम् (द्वितीय संस्करण) - गङ्गानाथ झा, सम्पूर्णानन्द संस्कृत विश्वविद्यालय
- वैशेषिक दर्शन (एक अध्ययन) - डॉ. श्रीनारायण मिश्र, चौखम्बा विद्याभवन
- न्याय वैशेषिक खण्डः - डॉ. शशि प्रभा कुमार, दिल्ली संस्कृत अकादमी
- Vaisesika Sutra of Kanada - Debashish Chakrabarty, D.K.Print World Pvt. Ltd.
- The Physics of Vaisesika - Dr. C.S.R.Prabhu, Sri Venkateswara Vedic University, Tirupati
- वैशेषिक दर्शन - स्वामी दर्शनानन्द सरस्वती, सत्य धर्म प्रकाशन
- वैशेषिक दर्शन - प्रो. कृ.त. पाण्डुरङ्ग, विद्याधीश स्नातकोत्तर संस्कृत शोध केन्द्र, बेङ्गलूरु

शशिकान्त तिवारी

कक्षा - आचार्यः

विषयः - दर्शनम्

न्यायदर्शनम् - II

सत्रार्थम् : द्वितीयम्

पत्रम् : तृतीयम्

विषय कूटाङ्कः	प्रश्नपत्र- क्रमाङ्कः	एककम्	पाठ्यग्रन्थः - न्यायसूत्रं वात्स्यायनभाष्यसहितम् (द्वितीयाध्यायः)	पूर्णाङ्काः	अवधिः	श्रेयोऽ ङ्कः
2005.3	तृतीयम्		पाठ्यांशः	१००	१० होराः	४
		१	संशयपरीक्षा, प्रमाण्यसामान्यपरीक्षा, प्रत्यक्षलक्षणपरीक्षा, प्रत्यक्षस्य अनुमानत्वपरीक्षा ।	२०	२२	१
		२	अवयविपरीक्षा अनुमानपरीक्षा वर्तमानपरीक्षा उपमानपरीक्षा च ।	२०	२३	१
		३	शब्दसामान्यपरीक्षा, शब्दविशेषपरीक्षा, प्रमाणचतुष्टयपरीक्षा ।	२०	२२	१
		४	शब्दनित्यत्वपरीक्षा, शब्दपरिमाणपरीक्षणम्, शब्दशक्तिपरीक्षा ।	२०	२३	१
		५	आन्तरिकमूल्याङ्कनम् १. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् अङ्काः ०५ २. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या अङ्काः ०५ ३. शिक्षणस्रोतस्सामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अङ्काः ०५ ४. उपस्थितिः अङ्काः ०५ ७५% = ०१ अङ्कः ७६%-८०% = ०२ अङ्कौ ८१%-८५% = ०३ अङ्काः ८६%-९०% = ०४ अङ्काः ९१% तः अधिकम् = ०५ अङ्काः	२०	-	-

सहायक पुस्तकानि

- न्यायसूत्रं
  - न्यायसूत्रं वात्स्यायनभाष्यसहितम् ,
  - न्यायसूत्रं मुनन्दाहिन्दी व्याख्या समलंकार ,
  - न्याय-दर्शन - स्व. स्वामी दर्शनानन्द दी सरस्वती, पुस्तक मन्दिर, मथुरा /सर्वदेशिक आर्य प्रतिनिधि सभा, दिल्ली
  - न्याय-दर्शनम्
  - न्याय दर्शन में प्रमाण चतुष्टय
  - न्याय-दर्शन
  - न्याय-दर्शन
  - न्याय-परिचय
  - न्यायकोशः
  - न्यायदर्शनम् (वात्स्यायनभाष्य एवं विश्वनाथ वृत्ति सहित)
  - न्यायदर्शनम् वात्स्यायनभाष्य
  - भारतीय तर्कशास्त्री परिचय
  - भारतीय ज्ञान मीमांसा
- संपादक विनायक गणेश आनन्दश्रम मुद्रणालय, पुणे 1922
- दुहिराजशास्त्री, चौखम्भा संस्थान वाराणसी।
- सच्चिदानन्द मिश्रः भारतीय विद्या प्रकाशन।
- आचार्य उदयवीर शास्त्री, विजय कुमार गोविन्दराम हसानन्द
- अभेदानन्द भट्टाचार्य, परिमल प्रकाशन
- उदय नारायण सिंह, चौखम्भा संस्कृत प्रतिष्ठान
- श्री अनन्त लाल ठाकुर, चौखम्भा संस्कृत शृंखला
- श्री किशोर नाथ झा, चौखम्भा विद्याभवन
- भीमाचार्य वामन, चौखम्भा
- चौखम्भा संस्थान, वाराणसी
- चितनारायण पाठक
- केदारनाथ तिवारी, MLBD, नई दिल्ली
- नीलम सिंह, MLBD, नई दिल्ली

गणेशानन्द तिवारी

कक्षा - आचार्यः
विषयः - दर्शनम्
बौद्धदर्शनम्- II

सत्रार्द्धम् : द्वितीयम्

पत्रम् : चतुर्थम्

विषय कूटाङ्कः	प्रश्नपत्र- क्रमाङ्कः	एककम्	पाठ्यग्रन्थः - बौद्ध तर्कभाषा (परार्थनुमानपरिच्छेदः)	पूर्णाङ्काः	अवधिः	श्रेयोऽङ्कः
2005.4	चतुर्थम्		पाठ्यांशः	१००	१० होराः	४
		१	परार्थनुमाननिरूपणम्, तस्य द्वैविध्यम्, स्वभावहेतोः निरूपणम्, स्वभावहेतोः वैधर्म्यवत् प्रयोगः।	२०	२२	१
		२	कार्यहेतोः वैधर्म्यवत्प्रयोगः अनुपलब्धेः साधर्म्यवैधर्म्यवत्प्रयोगः, ईश्वरसाधकानुमाननिरासः।	२०	२३	१
		३	त्रिलोचनमत्खण्डनम् ईश्वरसाधकानुमाने अनुपत्तिः, व्याप्तिग्राहक प्रमाणम्, हेत्वाभासनिरूपणम्, तस्य भेदाः।	२०	२२	१
		४	असाधारणनैकान्तिकः साधारणनैकान्तिकः संन्दिग्धविपक्षण्यावृत्तिकः, सर्वज्ञसमर्थनम्।	२०	२३	१
		५	आन्तरिकमूल्याङ्कनम् १. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् अङ्काः ०५ २. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या अङ्काः ०५ ३. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अङ्काः ०५ ४. उपस्थितिः अङ्काः ०५ ७५% = ०१ अङ्कः ७६%-८०% = ०२ अङ्कौ ८१%-८५% = ०३ अङ्काः ८६%-९०% = ०४ अङ्काः ९१% तः अधिकम् = ०५ अङ्काः	२०	-	-

सहायक पुस्तकानि

- बौद्ध तर्कभाषा - रघुनाथगिरि, प्राच्य प्रकाशन, वाराणसी, 1969
- बौद्ध दर्शन - बलदेवोपाध्याय, चौखम्बा
- बौद्ध तर्कभाषा - B. Bhattacharya, Oriental Institute, Baroda
- बौद्ध तर्कभाषा edited with a Sanskrit Commentary by Embar Krishnamcharya, French Institute of Pondichery

शारिकांत तिवारी

कक्षा - आचार्यः
विषयः - दर्शनम्
जैनदर्शनम् - II

सत्रार्थम् : द्वितीयम्

पत्रम् : पञ्चमम्

विषय कूटाङ्कः	प्रश्नपत्र- क्रमाङ्कः	एककम्	पाठ्यग्रन्थः - तत्त्वार्थसूत्रम् (षष्ठाध्यायात् दशमाध्याय पर्यन्तम्) ।	पूर्णा ङ्काः	अवधिः	श्रे ङ्
2005.5	पञ्चमम्		पाठ्यांशः	१००	१० होराः	
		१	योगस्वरूपं तद्भेदाश्च, योगगुणाः, आस्रवभेदवर्णनम्, क्रियानिरूपणम्, भोग्याक्रिया, आस्रवकारणानि, मनोज्ञामनोज्ञव्रतभावनाविचारः, पापस्वरूपम्, तद्भेदाश्च, हिंसाभेदनिरूपणम्, अनृतनिरूपणम् ।	२०	२२	
		२	गृहस्थव्रतम्, अतिचाराः, अभिनिवेशाः, दानस्वरूपम्, बन्धव्यवस्था, बन्धभेदाः, कर्मस्वरूपम्, दर्शनावरणम्, मनः पर्ययज्ञानम् देवायुः, नरकायुः, मनुष्यायुः, नामनिरूपणम्, गोत्रविचारः ।	२०	२३	
		३	व्रतस्वरूपनिरूपणम्, व्रतस्य भेदाः, व्रतभावनानिरूपणम्, विधिनिषेधयोः व्रतसम्पादनम्, ब्रह्मचर्यव्रतवर्णनम्, कषायवेदनीयाः, कर्मभेदनिरूपणम्, पुण्यप्रकृतिस्वरूपम्, अनुभवः प्रकृतिभेदाः निर्जराः, गुप्तिः ।	२०	२२	
		४	धर्मः, अनुप्रेक्षा पुरस्कारः, चारित्र्यम्, तपः, प्रायश्चित्तम् निर्ग्रन्थाश्च केवलम्, मोक्षः, मोक्षकारणानि, धर्मास्तिकायः, सिद्धशिला, सिद्धक्षेत्रम्, मुक्तामुक्तजीवयोः भेदविचारः ।	२०	२३	
		५	आन्तरिकमूल्याङ्कनम् १. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् अङ्काः ०५ २. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या अङ्काः ०५ ३. शिक्षणस्रोतस्सामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अङ्काः ०५ ४. उपस्थितिः अङ्काः ०५ ७५% = ०१ अङ्कः ७६%-८०% = ०२ अङ्कौ ८१%-८५% = ०३ अङ्काः ८६%-९०% = ०४ अङ्काः ९१% तः अधिकम् = ०५ अङ्काः	२०	-	

सहायक पुस्तकानि

1. तत्त्वार्थसूत्र विवेचन सहित - 2001, पार्श्वनाथविद्यापीठ, वाराणसी
2. तत्त्वार्थसूत्र प्रदीपिका सुबोधव्याख्या सहिता - प्रो. वीरसागर जैन, 2010, अहिंसा प्रसारक ट्रस्ट, मुम्बई
3. तत्त्वार्थसूत्र, सम्पादन एवं प्रस्तावना - डॉ. सुदीप जैन, पारस प्रकाशन, दिल्ली
4. भारतीय दर्शन - आचार्य बलदेवोपाध्याय, चौखम्बा ओरियन्टल
5. भारतीय दर्शन - डॉ. राधा कृष्णनन्,
6. जैन धर्म और दर्शन - डॉ. कमला पन्त, राजपाल एण्ड सन्स
7. जैन दर्शन में धर्म का स्वरूप - डॉ. कृष्ण कुमार सिंह, पार्श्वनाथ विद्यापीठ, वाराणसी
8. जैन दर्शन - श्री लाल राम जी शास्त्री
9. जैन दर्शन - मोहन लाल मेहता, श्री सन्मति, ज्ञानपीठ, आगरा
10. जैन धर्म और दर्शन - मुनि श्री प्रमाण सागर जी महाराज
11. जैन दर्शन परिभाषा कोश - वैज्ञानिक तथा तकनीकी शब्दावली आयोग
12. संस्कृत वाङ्मय का बृहद् इतिहास, द्वादश खण्ड, जैन-बौद्ध-चार्वाक दर्शन

शिक्षण निवारक